

**УДК 351.83**

**Дегтяр Андрій Олегович,**

доктор наук з державного управління, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри менеджменту і адміністрування Харківської державної академії культури, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4, тел.: +38 (095) 572 20 91, E-mail: ADegtyar@3g.ua

ORCID: 0000-0003-3258-447X

**Дегтярь Андрей Олегович,**

доктор наук по государственному управлению, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующий кафедрой менеджмента и администрирования Харьковской государственной академии культуры, 61057, г. Харьков, Бурсацкий спуск, 4, тел.: +38 (095) 572 20 91, E-mail: ADegtyar@3g.ua

ORCID: 0000-0003-3258-447X

**Diegtiar Andrii Olegovich,**

Doctor of Public Administration, Professor, Honored Science and Technology Worker of Ukraine Head of Department of management and administration of Kharkiv state academy of culture, 61057, Kharkiv, Bursaczkyj spusk, 4, tel.: +38 (095) 572 20 91, E-mail: ADegtyar@3g.ua

ORCID: 0000-0003-3258-447X

**Серьогіна-Берестовська**

**Оксана Вікторівна,**

здобувач кафедри політології та філософії Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4, тел.: +38 (095) 572 20 91, e-mail: ADegtyar@3g.ua

ORCID: 0000-0002-1150-8921

**Серегина-Берестовская Оксана**

**Викторовна,**

соискатель кафедры политологии и философии Харьковского регионального института государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины, 61057, г. Харьков, Бурсацкий спуск, 4, тел.: +38 (095) 572 20 91, e-mail: ADegtyar@3g.ua

ORCID: 0000-0002-1150-8921



**Serohina-Berestovska Oksana Victorivna,**

*Applicant for a degree of Department of Political Science and Philosophy of Kharkiv regional institute of Public Administration of National academy for Public administration under the President of Ukraine, 61057, Kharkiv, Bursachkyj spusk, 4, tel.: +38 (095) 572 20 91, e-mail: ADEgtyar@3g.ua*

ORCID: 0000-0002-1150-8921

DOI: 10.32689/2617-2224-2018-15-5-233-243

---

## **ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ**

**Анотація.** Узагальнено теоретичні та методологічні аспекти розвитку соціальної інфраструктури регіону, виявлено основні етапи її розвитку, типи і характеристики системи, які разом утворюють основу для подальших методологічних досліджень і визначають значущість соціальної інфраструктури для соціально-економічного розвитку регіонів України.

Тенденції розвитку соціальної інфраструктури активізувалися до середини ХХ ст., як наслідок формування ринкової економіки. У рамках науково-технічної революції виникла потреба: по-перше, збільшення якісних параметрів кадрового складу за рахунок інтелекту, пропаганди здорового способу життя, деформації мотивів праці, що передбачало формування різних галузей соціальної інфраструктури; по-друге, у сферах соціальної інфраструктури було створено нову матеріально-технічну базу, яка забезпечувала високу ефективність її функціонування; по-третє, розвиток галузей матеріального виробництва супроводжувався значним скороченням соціальних диспропорцій.

Створення, розвиток і підтримка інфраструктури, у тому числі і соціальної, в Україні, як і в усьому світі — завдання держави. Ефективне функціонування і розвиток соціальної інфраструктури регіонів можливий тільки за умови всебічної та комплексної державної підтримки. Обґрунтовано, що головними завданнями управління процесами створення соціальної інфраструктури в Україні в сучасних умовах є: відповідати динаміці змін у господарській системі і своєчасно реагувати на нові фактори впливу; здійснювати аналіз теоретичних закономірностей формування соціальної інфраструктури; оцінювати стан національної інфраструктури загалом та соціальної інфраструктури, зокрема і те, що сталося в Україні за останній період зниження факторів зростання інфраструктури; показати роль соціальної інфраструктури як фундаментальної основи в конструюванні сучасного міста; знайти шляхи створення соціальної інфраструктури, адекватної перетворенням, що відбуваються всередині країни; виявити закономірності, які впливають на зміну існуючих стандартів формування та модернізації соціальної інфраструктури.

**Ключові слова:** держава, управління, інфраструктура, соціальна інфраструктура, управління створенням соціальної інфраструктури, об'єкти соціальної інфраструктури, задачі управління процесами створення соціальної інфраструктури.

## ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ РЕГИОНА

**Аннотация.** Обобщены теоретические и методологические аспекты развития социальной инфраструктуры региона, выявлены основные этапы ее развития, типы и характеристики системы, которые вместе образуют основу для дальнейших методологических исследований и определяют значимость социальной инфраструктуры для социально-экономического развития регионов Украины.

Тенденции развития социальной инфраструктуры активизировались до середины XX в., как следствие формирования рыночной экономики. В рамках научно-технической революции возникла потребность: во-первых, в увеличении качественных параметров кадрового состава за счет интеллекта, пропаганды здорового образа жизни, деформации мотивов труда, что предполагало формирование различных отраслей социальной инфраструктуры; во-вторых, в сферах социальной инфраструктуры была создана новая материально-техническая база, которая обеспечивала высокую эффективность ее функционирования; в-третьих, развитие отраслей материального производства сопровождалось значительным сокращением социальных диспропорций.

Создание, развитие и поддержка инфраструктуры, в том числе и социальной, в Украине, как и во всем мире — задача государства. Эффективное функционирование и развитие социальной инфраструктуры регионов возможно только при условии всесторонней и комплексной государственной поддержки. Обосновано, что главными задачами управления процессами создания социальной инфраструктуры в Украине в современных условиях являются такие: соответствовать динамике изменений в хозяйственной системе и своевременно реагировать на новые факторы влияния; проводить анализ теоретических закономерностей формирования социальной инфраструктуры; оценивать состояние национальной инфраструктуры в целом и социальной инфраструктуры в частности и то, что произошло в Украине за последнее время снижение факторов роста инфраструктуры; показать роль социальной инфраструктуры как фундаментальной основы в конструировании современного города; найти пути создания социальной инфраструктуры, адекватной преобразованиям, что происходят внутри страны; выявить закономерности, которые влияют на изменение существующих стандартов формирования и модернизации социальной инфраструктуры.

**Ключевые слова:** государство, управление, инфраструктура, социальная инфраструктура, управление созданием социальной инфраструктуры, объекты социальной инфраструктуры, задачи управления процессами создания социальной инфраструктуры.

## THEORETICAL ASPECTS OF MANAGEMENT OF DEVELOPMENT OF SOCIAL INFRASTRUCTURE IN THE REGION

**Abstract.** The article summarizes the theoretical and methodological aspects of the development of social infrastructure in the region, identifies the main stages of its development, types and characteristics of the system, which together form the basis for further methodological research and determine the importance of social infrastructure for the socio-economic development of the regions of Ukraine.

Trends in the development of social infrastructure intensified until the middle of the XX century, as a consequence of the formation of a market economy. Within the framework of the scientific and technical revolution, there was a need, firstly, to increase the quality parameters of the personnel at the expense of intelligence, promotion of healthy lifestyles, deformation of the motives of work, which involved the formation of various sectors of social infrastructure; secondly, in the areas of social infrastructure, a new material and technical base was created, which provided high efficiency of its functioning; third, the development of material production sectors was accompanied by a significant reduction in social disparities.

Creation, development and support of infrastructure, including social, in Ukraine, as well as in the world – the task of the state. Effective functioning and development of the social infrastructure of the regions is possible only with comprehensive and integrated state support. In the article it is found out that the main tasks of management of processes of creation of social infrastructure in Ukraine in modern conditions are: to correspond to dynamics of changes in economic system and in due time to react to new factors of influence; to carry out the analysis of theoretical laws of formation of social infrastructure; to assess the state of national infrastructure in General and social infrastructure in particular and what has happened in Ukraine in recent years, reducing the factors of infrastructure growth; to show the role of social infrastructure as a fundamental basis in the construction of a modern city; to find ways to create a social infrastructure adequate to the transformations that occur within the country; to identify patterns that affect the change of existing standards of formation and modernization of social infrastructure.

**Keywords:** state, management, infrastructure, social infrastructure, management of social infrastructure, objects of social infrastructure, tasks of management of processes of creation of social infrastructure.

---

**Постановка проблеми.** Процеси глобалізації характеризуються трансформацією загальносвітових економічних тенденції до соціально орієнтованої ринкової економіки, яка вимагає поглибленого вивчення об'єктивних законів суспільного розвитку для створення нових механізмів для збільшення якості життя населення. Соціальна інфраструк-

тура займає одне із значущих місць в економіці будь-якої держави, а також в економіках окремих регіонів. На сьогодні соціологи, економісти, політологи всього світу сходяться на думці, що здоров'я населення, рівень його освіти і кваліфікація є одними з провідних чинників економічного зростання. Вкладаючи сьогодні в розвиток об'єктів соціальної інфраструктури, завдяки яким населення отримує необхідні матеріальні і соціальні блага, набір соціальних прав і гарантій, держава готує фундамент для свого соціально-економічного благополуччя в майбутньому.

**Аналіз останніх публікацій за проблематикою.** Проблеми управління розвитком соціальної інфраструктури регіону висвітлені в працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Вагомий внесок у дослідження особливостей впливу держави на соціально-економічні відносини зробили такі вчені, як П. Беленький [6], М. Бутко [2], О. Васильєв [3], Б. Данилишин [4], Н. Іванова [2], С. Кириченко [11], Л. Ковальська [9], М. Комаров [10], В. Красовський [8], С. Іщук [7], Т. Кулініч [7], В. Крупін [7], О. Салівончик [9], С. Ткач [7], А. Ткач [12] та ін. Ідеї та положення, викладені у працях цих авторів, послужили основою для подальшого розвитку соціальної інфраструктури. Однак, незважаючи на численні дослідження, вони мають загальнонауковий сенс і характеризуються більш описовим характером.

**Формулювання цілей (мети) статті.** Метою даної статті є дослідження основних теоретичних аспектів управління розвитком соціальної інфраструктури регіону в Україні, а

також обґрунтування пропозицій з удосконалення даного процесу.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Наукові підходи до визначення проблематики життєдіяльності як соціуму загалом, так і окремо взятого індивіда, визначилися ще до того, як це явище було обрамлене в окрему категорію понять.

Термін “інфраструктура” з'явився в науці в 40-х роках ХХ ст., а вже в 50-х роках ХХ ст. вчені стали використовувати його для пояснення економічних процесів. Поняття “інфраструктура” в загальному контексті передбачає галузеві господарства, які обслуговують промислове і сільськогосподарське виробництво [3, с. 64].

У результаті поширення цього терміна відбувалося як в рамках економічних вчень, так пізніше в рамках навчань про соціум. Специфічною характеристикою у визначенні підходів до трактування цього поняття було не тільки матеріально-технічне забезпечення, а й оцінка якісних параметрів життєдіяльності населення з точки зору задоволення їх потреб. Так, П. Розенштейн-Родан розглядає інфраструктуру як систематизовані умови, які сприяють сприятливому розвитку приватного сектору в галузевій структурі економіки, основною метою якого є задоволення потреб населення [12, с. 62].

Д. Гелбрейт висунув думку, що розвиток економічного дисбалансу знаходиться в прямій залежності від суспільного споживання, оскільки вся ресурсна база повною мірою витрачається на виробництво споживчих благ, тож не залишається достатньо ресурсів для задоволення суспільних потреб та інфраструктури [2, с. 91].

Взаємозумовленість економічних інтересів і об'єктивних закономірностей у структуруванні елементів інфраструктури, насамперед, передбачають забезпечення діяльності праці людини. Далі формування інфраструктури перегукувалося зі зростанням рівня доступності споживчих умов як окремо взятого індивіда (працівника), так і його сім'ї.

У вітчизняній економічній науці на рубежі 60–70 років ХХ ст. активізувався пласт проблем, що включають формування екологічної, виробничої та соціальної інфраструктури, оскільки на початку 80-х років ХХ ст. у практику входить термін “ринкова інфраструктура”, яка визначає підсистему сфери обігу [7, с. 57]. Видова варіативність інфраструктури дозволяє зробити висновок про те, що в рамках модернізації виникають нові форми структур, які згодом утворюють нові види відповідних інфраструктур.

Відокремлюючи підсистеми інфраструктури за масштабами формування, слід зауважити, що господарські структури є складовими кожної системи й самі виступають як системи, оскільки мають відповідну інфраструктуру.

Зупинимося докладно на регіональній інфраструктурі, яка пов'язана з усіма видами громадського відтворення. У структурі даного комплексу зосереджено процеси, що пов'язані з матеріальним виробництвом, а також різноманіття сфер життєдіяльності людини, включаючи і соціальну сферу. Негативні чинники, що стримують формування і розвиток регіональної інфраструктури, негативно вплива-

ють на динаміку господарства регіону загалом.

Із часом думка про елементи регіональної інфраструктури еволюціонувала від комплексу військових споруд до лежачого в основі національної економіки — суспільно допоміжного капіталу, який сприяє сталому галузевому та соціально-економічному розвитку територій [4, с. 75].

За формою власності інфраструктура поділяється на: державну, муніципальну, приватну і змішану. Суб'єктом державної інфраструктури виступають органи влади і організації державного і регіонального рівня, у власності фізичних і юридичних осіб знаходиться приватна інфраструктура, змішана ж передбачає державно-приватне партнерство.

Регіональна інфраструктура в сучасній дійсності представлена багаторівневою організаційно-економічною системою, що включає: виробничу, соціальну, мережеву, інституційну та інфраструктуру життєзабезпечення.

Л. Ковальська визначає соціальну інфраструктуру як таку, що становить підсистему економіки, яка створює і реалізує соціальні інфраструктурні блага — загальні умови функціонування соціуму як суб'єкта прийняття економічних рішень у всій економіці і об'єкта формування ендогенних правил прийняття цих рішень (інститутів), тобто представлена сукупністю організацій і об'єктів житлового, культурно-побутового, торгового та медичного призначення [6, с. 68].

Інструментом державної підтримки є програмно-цільове планування.



Іншим механізмом підтримки і розвитку соціальної інфраструктури в регіонах є механізм державно-приватного партнерства (ДПП). Досвід західних країн з розвинуеною економікою показує, що великі проекти держава не може вирішити самотужки без сторонніх інвестицій і підтримки з боку бізнесу.

Для розвитку ДПП регіони мають великі перспективи, якщо держава надасть гарантії для отримання мінімального прибутку від реалізації проекту, а банківські установи та страхові компанії знизять інвестиційні ризики. Це дозволить залучити не тільки великі, а й невеликі фірми. Наприклад, активно починає розвиватися бізнес у сферах будівництва об'єктів інфраструктури освіти та охорони здоров'я, але при достатній участі в них держави або у формі бюджетних ресурсів, або пільгових умов для вкладення інвестицій [1, с. 82].

Результатом рішення вище поставлених завдань мають стати: оцінка, норми, науково обґрунтовані програми, модель побудови соціальної інфраструктури та науково-концептуальні висновки і рекомендації.

Особливе місце у системі управління займає аналіз. Економічний аналіз — це загальна методологія, спосіб розв'язання проблем, як функція управління, що включає оцінку внутрішніх і зовнішніх чинників ситуації, тенденції розвитку виробничих процесів, можливих резервів підвищення ефективності соціальної інфраструктури [10, с. 56].

Таким чином, можна зробити висновки, що для гармонійного розвитку соціальної інфраструктури необхідний достатній (пропорційний)

приріст потужностей (введення нових місць у дитячих садках, школах, збільшення ліжкового фонду тощо) [5, с. 43].

Основна роль у системі регіональної інфраструктури відводиться соціальній інфраструктурі, яка, виходячи зі своєї специфічної структури, що включає комплекс кількісних і якісних параметрів соціального добробуту, визначає регіональну соціальну структуру.

Аналіз соціальної інфраструктури базується на наступному комплексі методів:

1. Системний — розглядає об'єкт як систему з усіма її складовими — підсистемами, виявляє взаємозв'язки між ними, а також визначає ступінь впливу зовнішнього середовища на об'єкт.

2. Ситуаційний — передбачає аналіз будь-якої ситуації, використовуючи при цьому типові процеси дослідження.

3. Діалектичний — представляє базу особливих методів дослідження: необхідного і випадкового, абстрактного і конкретного, дроблення і з'єднання загального та часткового, головного і конкретного, статичного і динамічного.

4. Рефлексивний — в якості основної бази передбачає аналіз систематизованої і доступної інформації про внутрішнє і зовнішнє середовище об'єкта [10, с. 251].

Соціальну інфраструктуру регіону слід розглядати як галузевий комплекс (освіта, культура і мистецтво, охорона здоров'я, фізкультура і спорт), який, функціонуючи, забезпечує сталий регіональний соціально-економічний розвиток, підвищує

якість життя населення і сприяє раціональній організації діяльності.

До основних елементів регіональної соціальної інфраструктури належать такі види ресурсів:

- капітальні (споруди, будівлі, обладнання тощо);
- нефінансові (інформаційне забезпечення, кадрове обслуговування тощо);
- організаційно-управлінські (планування, організація, контроль, функціонування і т. д.) [11, с. 52].

Слід зауважити, що організаційно-управлінські ресурси виступають як сполучна ланка між капітальними та нефінансовими елементами соціальної інфраструктури.

Соціальна інфраструктура регіону відособлюється основними системними характеристиками: системністю; функціональністю, динамічністю.

Як основну функцію соціальної інфраструктури відособлюють надання різноманітних невиробничих послуг, які задовольняють життєво необхідні потреби населення, що полягають у:

- захисті та підвищенні рівня здоров'я населення;
- задоволенні умов відтворення населенням сили;
- формуванні умов для прогресивної динаміки демографічних процесів;
- реалізації принципу доступності послуг соціальної інфраструктури по всій території регіону, засобом згладжування територіальних диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіону;
- розробці базових умов для всебічної реалізації здібностей кожного

індивіда засобами структурування споживчих цінностей [9, с. 37].

Елементи соціальної інфраструктури слід структурувати, виходячи з наступних критеріїв: галузевої структури, складу, характеру об'єктів, рівня розвитку споживчого значення.

За галузевою структурою соціальна інфраструктура визначається галузями освіти, культури і спорту, охорони здоров'я, фізкультури і спорту.

Корпоративний рівень соціальної інфраструктури націлений на працівників компаній, а територіальний — орієнтується на властивості життєдіяльності населення регіону загалом.

Соціальна інфраструктура за складом поділяється на “жорстку” та “м'яку”. До “жорсткої” відносять сукупність споруд, будівель, тобто все те, що становить матеріальну базу для здійснення соціально-економічної діяльності. “М'яка” ж включає в себе нефінансові та організаційно-управлінські ресурси, які пов'язані з наданням послуг і в більшості випадків важко зумовлені і вимірними, найчастіше описуються суб'єктивними характеристиками.

З точки зору надання послуг споживачеві соціальна інфраструктура включає такі елементи:

1. Універсальні послуги (медичні послуги, освітні послуги, спорт, організація дозвілля).
2. Об'єкти, які призначені для надання послуг протягом усього життєвого циклу з народження і до кінця життя, виступають як цільові послуги (дитячі садки, навчальні заклади, пенсійні фонди);



3. Послуги для людей з особливими потребами та обмеженими можливостями. В даному контексті динамічність визначається такими процесами, як модернізація і трансформація. Процес модернізації, в результаті якого відбувається накопичення кількісних перетворень елементів і зв'язків між ними, потім перетікають в процеси трансформації.

Відповідно до циклу функціонування соціальні інфраструктури за ступенем зрілості поділяються на: країни, що розвиваються, розвинені і “вихідні” елементи. На кожному етапі циклу можливі різні стани, які характеризуються певним набором параметрів, від функціонування яких залежить динаміка явища. У результаті даний факт дозволяє розділити підкласи: домінуючої, стагнуючої, кризової, депресивної і такої, що трансформується, соціальної інфраструктури.

Рівень розвитку відрізняє інфраструктуру, яка знаходиться за попередньою системою, і нову, яка формується. У розвитку інфраструктури відбуваються повільні і послідовні зміни — зміна, адаптація, але може бути різка зміна “перерв поступовості”, які є результатом соціально-економічних криз економічної системи.

**Висновки і перспективи подальших досліджень.** Аналіз системних характеристик соціальної інфраструктури регіону дозволяє визначити його особливості:

1. Галузі соціальної інфраструктури доповнюють одна одну, не можна замінити деякі об'єкти інфраструктури іншими, вони співіснують тільки у складному, взаємодіючому середовищі.

2. Як продукт соціальної інфраструктури слід розглядати послугу, що не створює новий продукт, а є результатом трудової діяльності, яка додає нове значення до цінності вже створеного товару.

3. Послуги соціальної інфраструктури не переносяться, вони надаються тільки населенню регіону, вони не можуть бути імпортовані, вони не підлягають зберіганню, накопиченню або резервуванню.

4. Попит на послуги соціальної інфраструктури є індивідуальним. В деякі періоди життя людині потрібні послуги з виховання дітей, з віком потреба у більш високій професійній освіті, для деяких — потреба в спорті, для інших — у культурі. Водночас є люди з обмеженими можливостями, а також особливими потребами, пов'язаними з традиціями і відносинами етнічного характеру. Отже, соціальну інфраструктуру не можна розглядати ізольовано від цінностей і орієнтацій окремих осіб, груп і асоціацій.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Васильєв О. В.* Методологія і практика інфраструктурного забезпечення функціонування і розвитку регіонів України: монографія / О. В. Васильєв. — Х. : ХНАМГ, 2007. — 341 с.
2. *Гэлбрейт Дж. К.* Новое индустриальное общество. Избранное / Дж. К. Гэлбрейт. — М. : Эксмо, 2008. — 1200 с.
3. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / [за ред. Р. Дяківа]. — К. : Міжнар. екон. фундація, 2002. — 704 с.
4. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізми) / [за ред.

- П. Ю. Бєленького]. — Л.: НАНУ Ін-т регіон. досліджень, 2002. — 308 с.
5. Інфраструктурний комплекс Західного регіону України: оцінка стану і напрями розвитку : монографія / [С. О. Іщук, Т. В. Кулініч, В. Є. Крупін, С. М. Ткач]; НАН України. Ін-т регіональних досліджень; [наук. ред. С. О. Іщук]. — Л. : [б. в.], 2010. — 242 с.
  6. Ковальська Л. Л. Соціальна інфраструктура регіону: механізми формування та розвитку : монографія / Л. Л. Ковальська, О. М. Салівончик; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Луцьк. нац. тех. ун-т. Луцьк : Ж. В. Гадяк, 2012. — 226 с.
  7. Кириченко С. О. Підходи до визначення сутності поняття “соціальна інфраструктура” та її функціональне призначення / С. О. Кириченко // Проблеми системного підходу в економіці. — 2016. — № 1 (55). — С. 56–60.
  8. Ткач А. А. Інституціональні основи ринкової інфраструктури: монографія / А. А. Ткач. — К. : НАНУ Об’єднаний ін.-т економіки, 2005. — 295 с.
  9. Трансформація соціальної інфраструктури в контексті забезпечення гуманітарного розвитку : кол. монографія / [В. М. Новіков, Н. М. Деєва, І. С. Каленюк та ін.]; за наук. ред. В. М. Новікова, З. С. Сіройча. — Вінниця : ПП Балюк І. Б., 2015. — 384 с.
  10. Третяк В. П. Управління розвитком соціальної інфраструктури України в умовах глобалізації : монографія / В. П. Третяк. — Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна 2014. — 317 с.
  11. Чернюк Л. Г. Соціальна інфраструктура та її пріоритетність в системі суспільного розвитку (методолого-організаційні аспекти) / Л. Г. Чернюк, П. В. Пепа // Вісн. Чернігів. держ. ун-ту. — Вип. 1 (56). — 2012. — С. 10–20. — Серія: Економічні науки.
  12. *Rosenstein-Rodan P.* Notes on the Theory of the “Big Push” // *Economic Development for Latin America.* — № 1. — 1961. — P. 60–69.

## REFERENCES

1. *Vasylyev O. V.* (2007), *Metodologiya i praktyka infrastruktornogo zabezpechennya funkcionuvannya i rozvytku regioniv Ukrayiny* [Methodology and practice of infrastructure of functioning and development of regions of Ukraine], XNAMG publ., Kharkiv, Ukraine.
2. *Gelbreyt J. K.* (2008), *Novoe industrialnoe obschestvo* [New industrial society], Eksmo publ., Moscow, Russia.
3. *Encyklopediya biznesmena, ekonomista, menedzhera* (2002), [Encyclopedia of businessman, economist, manager], Mizhnarodna ekonomichna fundaciya publ. Kyiv, Ukraine.
4. *Byelyen'kogo P. Yu.* (2002), *Infrastrukturne zabezpechennya konkurentnoyi ekonomiky' regioniv (metodologiya i mexanizmy')* [Infrastructure support of competitive economy of regions (methodology and mechanisms)], NANU In-t reg. doslidzh. Publ. — Lviv, Ukraine.
5. *Ishhuk S. O., Kulinich T. V., Krupin V. Ye., Tkach S. M.* (2010), *Infrastrukturny'j kompleks Zaxidnogo regionu Ukrayiny': ocinka stanu i napryamy' rozvytku* [Infrastructure complex of the Western region of Ukraine: assessment of the state and direction of development], NAN Ukrayiny'. In-t regional'ny'x doslidzhen' publ., Lviv, Ukraine.
6. *Koval's'ka L. L.* (2012), *Social'na infrastruktura regionu: mexanizmy' formuvannya ta rozvytku* [Social infrastructure of the region: mechanisms of formation and development], Zh. V. Gadyak publ., Lucz'k, Ukraine.

7. *Ky'ry'chenko C. O.* (2016), "Approaches to definition of essence of concept "social infrastructure" and its functionality", *Problemy' sy'stemnogo pidxodu v ekonomici*, vol. 1 (55), p. 56–60.
8. *Tkach A. A.* (2005), *Instytucional'ni osnovy' ry'nkovoyi infrastruktury'* [The Institutional framework of the market infrastructure], NANU Ob'yednany'j in.-t ekonomiky' publ., Kyiv, Ukraine.
9. *Novikov B. M., Dyeyeva N. M., Kalenyuk I. S.* (2015), *Transformaciya social'noyi infrastruktury' v konteksti zabezpechennya gumantarnogo rozvy'tk* [Transformation of social infrastructure in the context of humanitarian development], PP Balyuk I. B. publ., Vinny'cya, Ukraine.
10. *Tretyak V. P.* (2014), *Upravlinnya rozvy'tkom social'noyi infrastruktury' Ukrayiny' v umovax globalizaciyi* [Management of social infrastructure development in the context of globalization], XNU imeni V. N. Karazina publ., Kharkiv, Ukraine.
11. *Chernyuk L. G.* (2012), "Social infrastructure and its priority in the system of social development (methodological and organizational aspects)", *Visny'k Chernigivs'kogo derzh. un-tu.*, vol. 1 (56), p. 10–20.
12. *Rosenstein-Rodan. P.* (1961), "Notes on the Theory of the "Big Push", *Economic Development for Latin America*, vol. 1, p. 60–69.